

Zánět spojivek (konjunktivitida)

Při zánětu spojivek (konjunktivitidě) je spojivka oka zanícená, oči jsou zarudlé. Konjunktivitida může postihovat jen jedno oko, ale může se přenést i na druhé oko nebo dokonce na jiného člověka. Léčebná opatření se liší podle příčiny zánětu (např. bakterie, viry apod.). Jakékoli potíže s očima, jako je např. zarudnutí, otok, slepená víčka, pocit cizího tělíska v oku, pálení, svědění, slzení či bolest, v je každém případě vhodné konzultovat s očním lékařem.

Zánět spojivek: co to je?

Jedním z typických příznaků konjunktivitidy je zarudnutí oka. Dalším charakteristickým znakem je po ránu zalepené oko a přítomnost nažloutlé tekutiny (při bakteriální konjunktivitidě). Dále se může objevit slzení, pocit cizího tělíska v oku, pálení či svědění (zejm. u alergické reakce). Velmi zřídka se vyskytuje světloplachost (fotofobie).

Zánět spojivek může mít různé příčiny:

- bakterie,
- viry,
- plísně,
- alergie,
- chemické, fyzikální nebo tepelné podráždění, popř. ultrafialové záření (příklady: poleptání, kouř, prach, chlad, vítr, reakce na léky, make-up, UV záření na horách, svářecí práce, příliš dlouho nošené, poškozené nebo znečištěné kontaktní čočky, přílišná námaha jako důsledek dlouhotrvající a soustředěné práce, nedostatek spánku; bližší informace k UV záření a poškození oka najdete v článku [Fotoftalmie a fotokeratitida](#)),
- poranění,
- suchost oka.

Zánět spojivek může vzniknout v důsledku jiných onemocnění či zánětů, např. při zánětu vedlejších nosních dutin. Ke vzniku zánětu spojivek může přispět i nesprávné postavení víček či řas, nekorigovaná refrakční vada apod.

Poznámka: Některé záněty spojivek jsou nakažlivé a mohou se přenášet na další osoby. Původci těchto nakažlivých zánětů jsou např. chlamydie (novorozenecká konjunktivitida), adenoviry apod.

Diagnóza

Lékař posoudí obtíže pacienta a stanoví diagnózu. Na základě příznaků může určit příčinu zánětu spojivek a v případě potřeby provést další vyšetření (např. vyšetření pomocí štěrbinové lampy nebo stěr z oční spojivky, který následně odešle do laboratoře, aby mohl být určen původce zánětu). Při podezření na alergickou reakci může lékař navrhnout alergologické vyšetření.

Léčba

Některé záněty spojivek se často zhojí bez následků a poměrně rychle, a to i bez jakékoli zvláštní léčby. Jindy však zánět spojivek vyžaduje léčbu. Podle příčiny zánětu spojivek nasadí lékař odpovídající léčbu, která je nastíněna v následujících odstavcích.

Bakteriální zánět spojivek

Mírně hnisavá bakteriální konjunktivitida se léčí pomocí antibiotických kapek. Při intenzivní tvorbě hnisu může lékař navíc předepsat oční mast. Chlamydiová konjunktivitida se léčí pomocí systémových antibiotik (tzn. pacient dostane tablety k polykání) i lokálně. Tento typ zánětu spojivek se řadí mezi tzv. okulogenitální infekce – to znamená, že chlamydiemi se člověk nakazí většinou při pohlavním styku, a do oka si je následně přenese rukama. Neléčená chlamydiová infekce může způsobit i trvalé poškození oka. Zároveň s postiženým člověkem musí systémovou léčbu prodělat i jeho sexuální partner. Chlamydiová konjunktivitida se může vyskytnout i u novorozenců, a to přenosem z matky na dítě při porodu (tzv. novorozenecká konjunktivitida). Pohlavním stykem se přenášejí i gonokoky (bakterie způsobující kapavku), které mohou rovněž způsobit konjunktivitidu dospělých, popř. i novorozeneckou konjunktivitidu (opět přenosem z matky na dítě při porodu). Gonokoková infekce se léčí pomocí antibiotik.

Virový zánět spojivek

Má-li konjunktivitida souvislost s virovou infekcí dýchacích cest (např. při chřipce), mohou pomoci tzv. umělé slzy. Záněty spojivek objevující se během virových infekcí se sice často vyléčí „samy od sebe“, ale některé viry, které je způsobují, jsou vysoce nakažlivé (adenoviry, tzv. epidemická konjunktivitida, lat. *keratoconjunctivitis epidemica*). V těchto případech je nezbytně nutné obzvláště pečlivě dodržovat základní hygienická pravidla (hygiena rukou, nepodávat ostatním ruku, nepoužívat společné ručníky apod.). Úplné vyléčení může trvat dlouho, specifická léčba neexistuje. Zánět spojivek mohou dále způsobovat herpesviry, které vyvolávají i opar rtu. Konjunktivitida způsobená virem herpes simplex (HSV) se u dětí objevuje během primární infekce a jejími typickými příznaky jsou puchýřky na víčku, zarudlé oko a oteklá spojivka. Infekce vymizí buď sama od sebe, nebo ji lze léčit pomocí acikloviru. Infekce HSV se může vyskytnout i opakovaně. Virus je v organismu přítomen po celý život a může být aktivován různými podněty (např. UV záření, infekce apod.). Mohou tak vznikat záněty, především záněty rohovky (odborným názvem keratitida).

Novorozenecký zánět spojivek

Zánět spojivek se může vyskytnout již u novorozence. Novorozenecká konjunktivitida může mít velmi rozmanité původce. Při porodu se z matky na dítě může přenést například chlamydiová infekce (původce *Chlamydia trachomatis*) nebo virus herpes simplex (HSV). Tzv. inkluzní blenorea (způsobená původcem *Chlamydia trachomatis*, který byl na dítě přenesen infikovanými porodními cestami) se u kojenců léčí pomocí erytromycinových antibiotik, která jsou dostupná ve formě očních kapek. Zároveň je matce nasazena systémová léčba erytromycinem. Novorozenecká konjunktivitida způsobená HSV se léčí pomocí oční masti obsahující aciklovir. Obzvláště nebezpečné jsou gonokokové infekce, které se však vyskytují jen vzácně. Takzvaná gonoblenorea (hnisavý zánět spojivek gonokokového původu u novorozenců) se léčí penicilinem. Jako profylaktické opatření se do očí novorozenců ihned po porodu vkápnou antibakteriální prostředek.

Alergická konjunktivitida a záněty spojivek způsobené podrážděním oka

Tyto typy zánětů spojivek jsou způsobeny alergickou reakcí (např. na látky obsažené v očních lécích, v potravinách či v kosmetice, případně na pyly apod.; viz Alergie). Ke zmírnění příznaků se používají oční kapky na potlačení otoků (účinnou látkou je kromoglykát), případně oční kapky obsahující steroidy či blokátory H1 receptorů (tzv. topická antihistaminika). Za účelem odhalení

původce alergie může lékař doporučit alergologické vyšetření; pokud se alergie potvrdí, měl by se člověk snažit alergenu pokud možno vyhýbat (viz [Alergie: základní informace](#)). Zánět spojivek mohou vyvolat i různé další dráždivé faktory, jako je kouř či UV záření. V těchto případech mohou pomoci tzv. umělé slzy. Odhaleným spouštěčům konjunktivitidy by se měl člověk snažit vyhýbat, případně používat odpovídající ochranné prostředky.

Nedostatek slz

Konjunktivitu způsobenou nedostatkem slz (lat. *keratoconjunctivitis sicca*) lze léčit pomocí tzv. umělých slz. Bližší informace najdete v článku [Syndrom suchého oka](#).

Refrakční vady

Příčinou zánětu spojivek mohou být i [refrakční vady](#). Ty lze poměrně snadno korigovat pomocí brýlí nebo kontaktních čoček. Bližší informace o léčbě refrakčních vad najdete v článcích [Krátkozrakost](#), [Dalekozrakost](#) a [Astigmatismus](#).

Plísně

Plísňovými záněty jsou spojivky postiženy jen málokdy. Pokud se tento typ konjunktivitidy přece jen vyskytne, k jeho léčbě se používají antimykotika (léky určené k léčbě plísňových infekcí), která mohou být nasazena buď lokálně nebo systémově.

Na koho se mohu obrátit?

Jakékoli potíže s očima (zarudnutí, otok, slepená víčka, pocit cizího tělíška v oku, pálení, svědění, slzení, bolest apod.) by člověk měl vždy konzultovat s očním lékařem (neboli oftalmologem). Doporučení k vyšetření u očního lékaře může vydat praktický lékař.

(zdroj: <https://www.nzip.cz/clanek/388-zanet-spojivek-konjunktivitida>)